

Juhised paremaks riskijuhtimiseks laienenud ELis

Koostöös ajakirja The Economist juures tegutseva uurimiskeskusega (Economist Intelligence Unit)

Muutustega kaasnevad väljakutsed

1. MAIL 2004. AASTAL ühines ELiga kümme uut riiki, neist kaheksa – Tšehhi, Eesti, Ungari, Läti, Leedu, Poola, Slovakkia ja Sloveenia – on pärit Kesk-Euroopast. Need riigid on nüüdseks võtnud vastu peaaegu kõik ühenduse õigustikus sisalduvad ELi õigusaktid. See tähendab, et ELi õigusest on saanud siseriiklik õigus. Bulgaaria ja Rumeenia peaksid ühinema 1. jaanuaril 2007 (või hiljemalt 2008. aastal) ja mõlemad on juba vastu võtnud üsna suure hulga uusi õigusakte. 2005. aasta oktoobris liitumisläbirääkimisi alustanud Horvaatia ei jää neist palju maha.

Kuid uute õigusaktide vastuvõtmine on kõigest algus. Nüüd järgneb nende rakendamise ja jõustamise pikaajaline protsess, mis toob kõnealuses piirkonnas tegutsevatele ettevõtetele kaasa täiendavaid kulusid ja riske.

ELi ametnike, rahvusvaheliste firmajuhtide ja kohalike äritegelastega läbiviidud intervjuudel põhinevad aruanded aitavad ettevõtete juhtidel vastavaid riske paremini maandada. Aruannetes tuuakse välja need õigusaktide valdkonnad, mis tõenäoliselt äritegevust mõjutavad, ning antakse nõu riskiteadlikkuse ja riskide leevendamise kohta, kasutades parima tava tutvustamiseks ettevõtete juhtumiuuringuid.

Tootevastutus

□ **TARBIJAKAITSE** on ELi ühtset turgu käsitlevate õigusaktide lahutamatu osa. ELi liikmesriikides tegutsevad ettevõtted peavad täitma 14 direktiivi, mis on mõeldud kaitsma tarbijate õigusi. Eelkõige on tootevastutust käsitlevate õigusaktide eesmärk panna tootjad vastutama tootestandardite järgimise eest ja kandma vastutust kõikide kahjude eest.

- 1. mail 2004 uutes liikmesriikides jõustunud üldise tooteohutuse direktiiv hakkab Bulgaarias ja Rumeenias kehtima nende ühinemisel ELiga. Kõnealune direktiiv laiendab tarnijate hõlmamiseks tootevastutuse ulatust ja suurendab toote turult tagasivõtmise riski. Kahjukannatajad ei pea enam tõestama, et tootjad on hooletud. Selle asemel hakkab kehtima range vastutuse süsteem.
- Kesk- ja Ida-Euroopa tarbijakaitseorganisatsioonid muutuvad mõjuvõimsamaks. Arvestades teadlikkuse kasvu tarbijakaitse küsimustes, riskivad ettevõtted, kes ei taga kõrgeid tootestandardeid, oma maine kahjustamisega.
- Paljud uutes liikmesriikide ja kandidaatriikide ettevõtted on toote turult tagasivõtmiseks halvasti ette valmistatud. Toodete tagasivõtmise suurenevast tõenäosusest saab nii ettevõtetele kui ka poliitikutele peamine tööalane väljakutse.
- Suutmatus toote kvaliteedi probleeme välja selgitada, hinnata ja lahendada paneb ettevõtte turul ebasoodsasse olukorda. Tootestandarditele Kesk- ja Ida-Euroopas esitatavad nõuded karmistuvad. Laienenud turu võimalused on avatud üksnes nendele firmadele, kes juhivad tootega seotud riske nõuetekohaselt.
- Tootevastutuskindlustus muutub tõenäoliselt üha kulukamaks, kuigi seda võib osaliselt tasakaalustada uute kindlustusandjate sisenemine nendele turgudele. Nõudeid hakatakse esitama üha sagedamini ja need on aina tõsisemad. Seetõttu näeme lähitulevikus ilmselt Kesk- ja Ida-Euroopa kindlustusturu tingimustes tootevastutuse riskiga seoses olulisi muutusi.

Keskkonnavastutus

□ **ELI KESKKONNAÕIGUS** on kompleksne, koosnedes 300 õigusaktist, mis on üle võetud uute liikmesriikide õigusesse ning seal rakendatud. Ühenduse õigustiku rakendamine nõuab suuri investeeringuid, mis ulatuvad tagasihoidlikel hinnangutel veidi üle 1000 euro iga uue ELi kodaniku kohta ehk uutes liikmesriikides ligikaudu ühe kuuendikuni aasta keskmisest SKTst elaniku kohta ning kandidaatriikides ühe kolmandikuni aastatulust.

- Ettevõtted peaksid investeerima tõhusamasse ajakasutusse ja ressursidesse, et selgitada välja, millised seadused on konkreetse äritegevuse puhul olulised.
- Nõuetele vastavus Kesk- ja Ida-Euroopa riikide ettevõtete hulgas paraneb, kuigi vahetult enne ühinemist 2004. aastal oli 41% ettevõtetest uute keskkonnaõigusaktidega seotud ettevalmistusi alles alustanud.
- 2007. aasta aprillis jõustuva keskkonnavastutuse direktiiviga võetakse terves ELis kasutusele põhimõte, et saastaja maksab ja laiendatakse vastutuse kontseptsiooni, hõlmamaks looduslikele elupaikadele ja kaitstud liikidele tekitatud kahju ning samuti traditsioonilisem vastutus pinnase ja vee saastamise eest.
- Alates 2007. aasta oktoobrist on laienenud ELis asuvad äriühingud kohustatud hankima enamiku uute ja olemasolevate tööstuskäitiste jaoks saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli (IPPC) loa.
- Keskkonnaalaste kontrollmehhanismide jõustamine ja järelevalve nende üle jäävad omavahel seotuks, kuid Kesk- ja Ida-Euroopa riikide valitsused ja valitsusvälised organisatsioonid tegelevad aktiivselt suutlikkuse parandamisega. Ettevõtted ei tohiks loota nõrkade kontrollmehhanismide püsijäämisele, vaid peaksid tegema ettevalmistusi ulatuslikumate avalikustamisnõuete tarvis.
- Mõned ettevõtted tunnevad muret, et Kesk- ja Ida-Euroopa riikide valitsused võivad kohaldada keskkonnavastutust pigem sõnasõnalt seaduste järgi kui pragmaatiliselt, püüdes tulu tasude ja maksude abil suurendada.

Töötajate kaitse

IGAL AASTAL LÄHEB Euroopa Liidus tööõnnetuste tõttu kaduma umbes 500 miljonit tööpäeva ja 3% liikmesriikide SKTst. Seetõttu ei ole üllatav, et komisjon püüab töövigastustest ja kutsahaigustest tingitud kahju energiliselt vähendada.

- Tööohutuse ja töötervishoiu määrad muutuvad ELis seoses uute kutsahaigusi ja stressi käsitlevate algatustega pidevalt ka edaspidi.
- Tööohutuse ja töötervishoiu eeskirjade jõustamismehhanismid on Kesk- ja Ida-Euroopas suhteliselt nõrgad. Jõustamisega tegelevate asutuste ja ametiühingute ees on tohutu ülesanne võidelda juurdunud halbade tavadega.
- Tööohutuse ja töötervishoiu riski äritegevuses on väga raske mõõta, kuid see on kindlasti suurenemas. Tööandjate vastu suunatud kohtuprotsessid ja valitsuse poolne trahvide kehtestamine ei ole levinud, kuid selles osas võib jõustamise ja järelevalve paranedes tõusutendentsi oodata.
- Juhtkond hakkab käitumisest tulenevale riskile rohkem tähelepanu pöörama. Töölt puudumisest, stressist, madalast moraalist ja kutsahaigusest tulenevat riski ei peeta hetkel kõrgeks. See seisukoht ilmselt muutub, sest kasutusele võetakse ELi tööohutuse ja töötervishoiu normid ning paraneb arusaamine nende mõjust konkurentsivõimele.

Juhtide ja töötajate vastutus

EUROOPA õigusaktide kogu, millega reguleeritakse juhtide ja töötajate vastutust, laieneb oluliselt. See on lisatud äriühinguõigusesse, samuti eraldiseisvatesse õigusaktidesse, mis reguleerivad valdkondi nagu finantsteenused, keskkonnavastutus ja töötajate kaitse.

- Ettevõtete juhtide ja töötajate ees seisvat vastutust määratlevad ELi seadusandjad ja poliitikud kolmel viisil:
- ELi viimastel aastatel oluliselt laienuvad finantsteenuste õigus reguleerib selliseid küsimusi nagu konfidentsiaalsel siseinfo põhinevad tehingud, eksitavad investeerimisprospektid ja finantsaruannete läbipaistvus.
- Tulevane Euroopa äriühinguõigus, mis hakkab reguleerima ettevõtete üldjuhtimise eeskirjade ja tavade avaldamist, kirjeldab juhatuse liikmete vastutust väärkäitumise eest ja kaitseb aktsionäride õigusi.
- Direktiivid muudes valdkondades, nagu keskkond, tööõigus, tööohutus ja töötervishoid ning tarbijakaitse, mis aitavad samuti määratleda ettevõtte juhtide vastutust.
- Ettevõtete juhtide ja ametnike vastaste kohtuprotsesside risk tundub olevat nii uutes ELi liikmesriikides kui ka kandidaatriikides hetkel üsna madal – seda suhteliselt nõrkade jõustamismehhanismide ja suhteliselt madala aktsionäride baasi tõttu. Jõustamisasutuste tugevnedes risk kasvab.

Marshist

Marsh on maailma juhtiv riski- ja kindlustusteenuste firma, kus töötab ligi 30 000 töötajat ja mille aastatulu on üle 5 miljardi dollari. Firma konsulteerib ja nõustab tehingute sõlmimise alal kliente enam kui 100 riigis.

Marsh on MMC peamine kaubamärk. MMC on ülemaailmne professionaalne teenustepakkuja, mille aastatulu ületab 12 miljardit dollarit. MMC tütarettevõtted on näiteks maailma juhtiv riski- ja edasikindlustusfirma Guy Carpenter, maailma

juhtiv riskikonsulteerimisettevõtte Kroll, üks suurimaid investeringute juhtimise ettevõtteid USAs Putnam Investments ning suur ülemaailmne konsultatsiooniteenuste pakkuja Mercer. Ligikaudu 55 000 töötajat koostavad analüüse, pakuvad konsultatsiooni ja nõustavad tehingute sõlmimist enam kui 100 riigis asuvate klientide puhul. Ettevõtte aktsiad (börsi sümbol: MMC) on noteeritud New Yorgi, Chicago, Vaikse ookeani piirkonna ja Londoni börsidel. MMC kodulehekülje aadress on www.mmc.com.

Käesolevas dokumendis esitatakse Marshi poolt koostöös ajakirja The Economist juures tegutseva uurimiskeskusega (Economist Intelligence Unit) avaldatud nelja dokumendi järeldused. Dokumentides käsitletakse riskide mõju Euroopa Liidu uutes liikmesriikides ja kandidaatriikides tegutsevatele ettevõtetele. Igas aruandes vaadeldakse äririski erinevat valdkonda:

- Tootevastutus (tagatakse toodete vastavus tarbijate õigusi kaitsvatele eeskirjadele)
- Keskkonnavastutus (vastavus ELi keskkonnaalaste õigusaktide nõuetele)
- Töötajate kaitse (vastavus tööohutuse ja töötervishoiu eeskirjadele)
- Juhtide ja töötajate vastutus (võttes kasutusele ELi äriseaduse ja ettevõtete üldjuhtimise parimad tavad)

Kui soovite korral konsulteerida Marshiga oma riskide ja kindlustusega seotud väljakutsete ja vajaduste osas, pöörduge palun järgmiste isikute poole:

Bulgaaria

Krassimir Stankov
Telefon: +(359) 2 40 20 000
E-post: krassimir.stankov@marsh.com

Horvaatia

Svanimir Steiner
Telefon: +(385) 1 60 60 400
E-post: svanimir.steiner@marsh.com

Tšehhi Vabariik

Dominik Stros
Telefon: +(420) 221 418 111
E-post: dominik.stros@marsh.com

Eesti

Mart Mere
Telefon: +(372) 681 1000
E-post: mart.mere@marsh.com

Ungari

Thomas Papathanasziu
Telefon: +(36) 1 461 4200
E-post: thomas.papathanasziu@marsh.com

Läti

Zaneta Jaunzeme
Telefon: +(371) 709 5095
E-post: zaneta.jaunzeme@marsh.com

Leedu

Rimantas Chaleckas
Telefon: +(370) 5 252 6170
E-post: rimantas.chaleckas@marsh.com

Poola

Wojciech Woznica
Telefon: +(48 22) 456 4200
E-post: wojciech.woznica@marsh.com

Rumeenia

Cristian Fugaciu
Telefon: +(40) 21 232 1874
E-post: cristian.fugaciu@marsh.com

Slovakkia

Tomas Zuffa
Telefon: +(421) 2 592 054 11
E-post: tomas.zuffa@marsh.com

Sloveenia

Gregor Dostal
Telefon: +(386) 1 569 21 60
E-post: gregor.dostal@marsh.com

cee.cis@marsh.com

Käesolevas dokumendis esitatud teave põhineb allikatel, mida meie peame usaldusväärseks, ning seda tuleb käsitleda üksnes riskide juhtimise ja kindlustuse üldteabena. Marsh, Economist Intelligence Unit Ltd ja nende allikad ei anna mingeid otseseid ega kaudseid tagatisi või kinnitusi käesolevas dokumendis esitatud teabe täpsuse kohta ega kindlustusandjate või edasikindlustajate majandus seisundi, maksevõime või poliitilise sõnastuse kohta. Teave ei ole mõeldud nõuandena mis tahes konkreetse olukorra puhul ja sellele ei saa vastavalt tugineda. Kindlustusvõtja peaks konsulteerima konkreetsetes kindlustuskaitse küsimustes oma kindlustus- ja õigusnõustajatega.

Käesolevat dokumenti ega selles sisalduva teabe mis tahes osa ei tohi kopeerida või taasesitada üheski vormis ilma Marsh Europe SA ja The Economist Intelligence Unit Limitedi loata, kuid Marsh Europe SA klientidel ei ole vaja hankida luba aruande kasutamiseks ettevõtte sees. Sellisel juhul tuleb teabele selgelt viidata. © Copyright 2006 The Economist Intelligence Unit Limited ja Marsh Europe SA.